

Rozhovor: Rodrigo Arteaga o výstavě Placed into Abyss

Placed into Abyss, instalace, kterou pro Galerii Kostka připravil Rodrigo Arteaga (nar. 1988, Santiago, Chile) byla v MeetFactory vybrána jako nejlepší projekt v mezinárodní otevřené výzvě pro umělce na rok 2018. V současnosti žije Arteaga v Londýně, kde dokončuje studium na Slade School of Fine Art, která je součástí University College London. Společně se svým bratrem Pablem vytvořil Arteaga instalaci, ve které se setkávají dvě kultury: celý projekt začíná příběhem anglického vědce Franka Stainbridge a jeho snahami postavit skleníky, ve kterých by prezentoval exotickou flóru Latinské Ameriky britské veřejnosti poloviny 19. století. Rozhovor vedla kurátorka výstavy Eva Riebová.

Můžeš nám krátce představit příběh Franka Stainbridge?

Frank Stainbridge byl jedním z asistentů Alexandra von Humboldta, kteří ho doprovázeli na jeho expedicích po tropech Latinské Ameriky na začátku 19. století. Z cest do Anglie si Stainbridge přivezl vlastní sbírku rostlin a zorganizoval stavbu skleníku navrženého speciálně pro její umístění. Návštěvníci skleníku byli nadšení. Jeden z nich komentoval výstavu takto: „Exotické rostliny, které jsme ve skleníku viděli, se rovnaly uměleckým mistrovským dílům a i v těch nejnáročnějších návštěvnících vyvolaly silné emoce. Představovaly platónské archetypy s ostrými a přesnými detaily, vedle kterých se okolní krajina Norfolkku zdála být neautentická, jako by to byla nepřesná kopie, a ne skutečná příroda.“ Sklo skleníku bylo roztrženo při bouři a květiny po vystavení studenému počasí severní Anglie zahynuly.

O pár let později se Stainbridge rozhodl skleník postavit znovu a nahradit původní živé květiny umělými, ručně vyráběnými. Na pomoc s tímto ambiciózním projektem si najal velké množství řemeslníků, kteří spolu s ním vytvořili více než 3000 ručně vyrobených exemplářů. Sám je okomentoval slovy, že nebyly „ani uměleckým dílem, ani krásné, ale představovaly výrobky něčeho nového a jiného; umělou přírodu, která nechátrá a nepustne.“

Za pouhých pár měsíců podpálil skleník náboženský fanatik, který věřil, že je urážkou Boha napodobovat jeho moc. A tím to skončilo.

Vypadá to, že vytváříš rekonstrukci Stainbridgeovy práce: replikuješ jeho repliku tropické přírody v Anglii, tentokrát v galerijním prostředí. Čím ti jeho práce učarovala natolik, že ses na základě ní rozhodl založit svůj projekt?

Svým způsobem nejspíš Stainbridgeův projekt replikuji, pro mě je ale důležitější myšlenka jakéhosi hybridu mezi přírodou a kulturou. Zároveň je to myšlenka určité nádoby na přírodu a toho, jak jsou tropy přemístěny do evropské krajiny. A to je myšlenka o limitu. Tu představuje sklo ve skleníku. Co je tou bariérou, která nás odděluje od ostatních druhů? Jak můžeme definovat místa, která považujeme za naše a která přidělujeme ostatním? Myslím, že ať už jde o vitrínu nebo o okna, sklo je pro mě důležitý materiál.

Nezajímá mě ale jen příběh Franka Stainbridge. Jde mi taky o spojení Anglie a Latinské Ameriky, kterému jsem se chtěl hlouběji věnovat. Žiju v Londýně, kde denně vidím velké úsilí posbírat a klasifikovat svět a přenést ho na jedno místo jako muzejní sbírku. V tomto smyslu je pro mě návštěva Britského muzea silný emocionální zážitek. Je v něm všechno, ze všech koutů světa. Mají tam dokonce i sochy Moai! To se potom začnete zamýšlet – všechny ty věci pocházejí z různých částí světa, ve kterých už ale nejsou, a kultury, ze kterých se zrodily, jsou najednou ponechány bez nich.

V posledních deseti letech je v současném umění kritika post-kolonialismu silným tématem. Kam svůj projekt v rámci tohoto diskursu stavíš?

Jsem přesvědčen, že kolonialismus je důležitým tématem a stojí za to se jím v umění zabývat. Zároveň můj projekt vzdává hold vědeckému přístupu, žizni po vědění

a experimentům tehdejších badatelů. Je to takové kritické okouzlení. Hodně jsem přemýšlel nad tím, jestli je vůbec možné kritizovat a obdivovat zároveň.

Musel jsi svůj projekt nějakým způsobem přizpůsobit Galerii Kostka, potažmo českému publiku?

Moje práce rezonuje na různých místech různě. Myslím si ale, že obsahuje univerzální témata, která potom vedou k objevování nových spojitostí v rámci diskursu konkrétního místa. Projekt jsem koncipoval univerzálně – je otevřený diskursu; rád sleduji, co se děje uvnitř. Určitě je hrozně zajímavé být na tak industriálním místě, jakým je MeetFactory. Kromě toho mě opravdu potěšilo, když jsem zjistil, že jde o bývalou sklárnu. Jde to krásně dohromady s historií skleníků.

Vraťme se teď k tvým kořenům. Mohl bys nám říct něco o rozdílech mezi nahlížením na přírodu v Jižní Americe a v Evropě, tak jak je vnímáš ty?

Evropa má na Latinskou Ameriku obrovský vliv. Chile bylo 200 let pod španělskou nadvládou. Nicméně původní obyvatelé Chile staví lidstvo vůči ostatním druhům do dobré pozice. S přírodou mají mnohem spirituálnější spojení a přírodu a kulturu od sebe definitivně nerozdělují. Máme se od nich hodně co učit. Naneštěstí se politika chilské vlády příliš neliší od zbytku světa. I tam vnímají přírodu jako zdroj pro výrobu a výdělek.

Poslední dobou se zabývám prací Timothyho Mortona, který má zajímavé názory, jimiž přispívá do debaty o antropocénu. Podle Mortona se hodně lidí nemůže shodnout na tom, kdy období antropocénu začalo – jestli s vynálezem motoru, těžbou uhlí, využíváním fosilních paliv nebo prvním parním motorem... Morton tuto debatu srovnává s vraždou: Ve kterém okamžiku dochází k vraždě? Když kulka zasáhne mozek oběti, když opouští zbraň, nebo když vrah zmáčkne spoušť? Morton tvrdí, že antropocén začal se začátkem zemědělství. S tím se ztotožňuji. Věřím, že je důležité nahlížet na význam činnosti, která ovládá přírodu, z pohledu toho, kdo se jí snaží ovládat.

Tvá instalace je vytvořena pomocí rekurzivního principu. Můžeš nám přiblížit, proč ses rozhodl právě pro tento formát?

Inspiruje mě myšlenka stavění skleníků, kterou ale doháním do absurdního opakování. Rekurzivní princip je zmíněn již v samotném názvu výstavy „Placed into Abyss“, což je doslovný překlad – nebo možná nepřesný překlad – francouzského „mise en abyme“. Je to představa jedné věci, která je součástí jiné, která je součástí jiné. Něco jako matrjoška nebo sen ve snu. Můj projekt se stává téměř dokonale absurdním opakováním struktury skleníků a pokud bychom měli v podobné logice pokračovat, mohl by klidně zahrnout architekturu celé místnosti nebo dokonce celé továrny. Když jsem projekt vytvářel, studoval jsem historii skleníků, protože v něm představuji různé historické fáze jejich výstavby. Zajímavé je, že první skleníky se začaly stavět už za dob Římanů, když si římský císař Tiberius usmyslel, že chce každý den a po celý rok jíst čerstvou okurku.

Rodrigo Arteaga: Placed into Abyss

28. 2.–2. 4. 2018

Galerie Kostka

Kurátorka: Eva Riebová

Asistentka kurátorky: Zuzana Belasová

Vernisáž: 27. 2. 2018

Galerie MeetFactory a Galerie Kostka jsou otevřeny denně od 13:00 do 20:00 a podle večerního programu.

Vstup je volný.

Kontakty:

Zuzana Kolouchová → PR → zuzana.kolouchova@meetfactory.cz → + 420 739 055 862

Eva Riebová → kurátorka → eva.riebova@meetfactory.cz

MeetFactory je v roce 2018 podporována grantem hl. m. Prahy ve výši 10.000.000 Kč.